

— בפרוס הרגלים — לעשר בהם? (8)

**אמר פירש רבי תנחום בריה דרבי חייה איש
כפר עכו:**

כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים, שהרי א-ב נמנעים בני אדם מלמכור עד שיעשרו, וכפי שיתבאר, ואם לא היו זמנים אלו שקודם הרגלים זמן מעשר בהמה, לא היו מצויות בהמות לקנות עבור עולי הרגלים. (1) ומפרשת הגמרא, למה לא היו בהמות למכור עד שעת הגרנות:

ואף על גב דתנן במשנתנו: עד שלא הגיע

**אמר פירש רבה בר שילא: לקבל [כנגד]
שלשה זמנים שהבהמות יולדות:**

א. **חרפי** [מקדימות], הן אותן הממהרות לילד, ויולדות בתחילת החורף ומתעשרות בפרוס הפסח. (7)

ב. **ואפלי** [מאחרות], הן אותן המאחרות לילד, ומתעשרות בפרוס העצרת.

ג. **וקייטי** [קייציות], הן אותן היולדות בקיץ, ומתעשרות בפרוס החג.

מוסיפה הגמרא ושואלת: **ומאי שנא בהני זימני** [למה נבחרו דוקא שלשה זמנים אלו

ויולדות בניסן, ומתעשרין סמוך ללידתן. ומסתבר שטעות סופר הוא ברש"י מכתב יד, וצ"ל כמו רבינו גרשום. ולשון פירוש המיוחס לרש"י הוא: שיש בהמות שמבכירות לילד קודם הפסח.

8. לשון רש"י **מכתב יד** הוא: מאי שנא הני בהני זימני טפי מחדש אחר קודם פסח וקודם עצרת. וטעות הניכר יש בדבריו, וכוונתו לומר, למה אמרו דוקא פרוס הרגלים שהוא שבועיים, ולא אמרו חודש וכיוצא בזה קודם הפסח.

1. מכאן הוכיח בטורי אבן הנזכר במשנה בהערות, שאין במעשר בהמה איסור משום "בל תאחר" אם אינו מעשר ומפריש, שאם לא כן אין אנו צריכים לתקנת חכמים שקבעו גרנות קודם הרגלים כדי שתהא בהמה מצויה, אלא מן הדין מחוייב הוא לעשר, שאם לא כן עובר בעשה ברגל ראשון לדעת חכמים, ולרבי מאיר אפילו בבל תאחר [כמבואר כל זה בראש השנה שם], אלא ודאי שאין בל תאחר במניעת המעשר לעולם. ועוד, שאם עבר פרוס הרגל משמע שממתין עד פרוס הרגל הבא, הרי שמצד בל תאחר אינו מחוייב לעשר ברגל ראשון.

מציעא ו ב על מה ששינו לקמן נח ב: קפץ אחד מן המנויים לתוכו [התחיל למנות, ואחד מאלו שכבר יצא, חזר לתוך אלו שעדיין לא יצאו] כולן פטורין, ומשום ספק שמא המנוי הוא אחד מהם. ומקשינן בגמרא: יעשר את הנשאים ממה נפשך: אם אינו בתוכם מה טוב, ואם ישנו בתוכם — ואם כן, נמצא שהוא מדמה לפטור ממעשר את אלו שהוא מוציא, ובאמת אינם פטורים — הרי מכל מקום פטורים הם משום "מנין הראוי", ראה שם. ולכאורה תמוה: למה לנו לומר שאם הוא בתוכם הרי הם פטורים משום מנין הראוי, ולו יהא שאינם פטורים, מכל מקום הרי המשנה אומרת שלא יעשרם כלל, ואם כן, ודאי עדיף שיעשר, כדי שעל הצד שאין המנוי בתוכם נתקיימה המצוה כדין, ואם ישנו בתוכם הרי לא גרענו כלום כמה שמינינו אותו! אלא ודאי, שהמנין אכן מגרע, כי אותם שהתחיל למנות נאסרו משום טבל, ואם לא היה פטור מחודש של "מנין הראוי" עדיף היה שלא להתחיל לעשרם כלל.

7. כן כתוב לפנינו ברש"י **מכתב יד**. אבל רבינו גרשום כתב: המבכירות מתעברות בתשרי

מוסיפה הגמרא לפרש את לשון משנתנו: **ואמאי קרי ליה "גורן"** [למה נקרא זמן המעשר בשם זה], וכמו ששינונו "ששל גרנות?"

משום דזמן **טבלה בגורן** — שהיא קובעת את התבואה למעשר, שאסור לאכול ממנה עד שיעשר, כך זמן הגרנות טובל את הבהמות **מדרבנן** שלא למכור ולאכול עד שיעשר.⁽⁴⁾

הגורן מותר למכור ולשחוט, ואם כן, גם שלא בשעת הגרנות מצויות בהמות למכור, מכל מקום **ניחא ליה לאיניש דליעבד מצוה בממוניה**,⁽²⁾ והדר **ליזבון וליכול** [נוח לו לאדם לעשות מצות מעשר בממונו, ורק לאחר מכן למכור ולאכול], ואם כן, לא היו מוכרים מבלי לעשר, ולכן קבעו גרנות בזמנים אלו שקודם הרגל, שאז יעשרו ויוכלו למכור.⁽³⁾

3. א. הוסיפו התוספות ביאור: אף על גב דלפני הגורן יכול לעשר ולשחוט ולמכור, כיון שקבעו חכמים זמן, דרך הוא להמתין עד הזמן ולעשר. ב. אחת מראיות החזון איש [נזכר בהערות לעיל] שמעשר בהמה מצוה חיובית, היא מעיקר תקנת גרנות, דאם אינה חובה כלל, למה תיקנו גרנות לאסור שחיטה ומכירה, אבל אם עיקרה חובה, אלא שיכול לאפקועי מצותה במכירה ושחיטה, שפיר ראוי לתקן לאסור הפקעת המצוה. ונראה, דלא חייבוהו חכמים לעשר ביום הגורן דוקא, אלא אסרוהו למכור ולשחוט, אבל יש לו רשות לאחר לעשורי אחר הרגל.

וראה עוד בספר ראשית בכורים שנתקשה: למה אסרו רבנן לשחוט בהגיע זמן הגורן, הרי היה סגי לתקן שלא יעשר עד שיגיע זמן הגרנות! ואין לומר שחששו שמא יבואו לאכול בלי מעשר ותיבטל מצות מעשר, הא על זה אינם חשודין, דהא אכתי יש להם עצה לאכול קודם שיגיע זמן הגרנות, אלא דניחא להו דליתעבד מצוה בממונם, ועיקר תיקון הגרנות היה כדי שתהיה בהמה מצויה לעולי רגלים, והיה די לתקן שלא יעשרו עד אותם הזמנים, אבל לאסור את הגורן בהגיע הזמן, לכאורה אין בו שום צורך, וראה מה שביאר שם.

4. תיבת "גורן" פירושה לשון אסיפת תבואה שנגמרה, שאז מתחייבת היא במעשר, וכמו

והחזון איש הנזכר בהערה שם, אחר שכתב דאיכא בל תאחר אם עבר הרגל ולא עישר, כתב: והנולדים מראש חודש ניסן עד הפסח לא אסרו חכמים למכור ולשחוט, אבל אם יש לו עשר בהמות מהנולדים קודם כבר, חייב לעשר קודם הפסח, ותיקון חכמים בשלש גרנות אינו אלא לאסור מכירה ושחיטה קודם הרגל, אבל חיוב לעשר קודם הרגל הוא דאורייתא. [וצריך ביאור, איך נדחתה ראיית הטורי אבן, ודבריו הובאו שם בחזון איש].

2. כתב רש"י: ניחא ליה לאיניש דליעבד מצוה בממוניה, שאין חסר ביה כלום, שהוא עצמו מקריב מעשרו ואוכלו שלמים. ובפשוטו נראה, שלא הוצרך רש"י לכך, אלא לשיטתו שאין במעשר מצוה חיובית, שאם כן, הרי ודאי שאם כי מותר לו ליפטר ממנה, וכמו שהובא לעיל בשם החזון איש, מכל מקום ניחא ליה לאיניש שלא להפטר ממנה אלא לקיים מצוה.

ובפירוש המיוחס לרש"י כתב: מצוה: להתעשר, דליעשר. והרש"ש הגיה: מצוה לעשר, דליעשר, וכוונתו להא דשבת קיט "עשר בשביל שתתעשר". וגם פירושו אינו אלא לפי שיטת רש"י שאין המעשר מצוה, ולכן הוצרך לומר שהוא מעשר כדי להתעשר. ולכאורה מוכח מדבריו, שאפילו מצוה קיומית אין כאן.

עוד מפרשת הגמרא את לשון משנתנו: **וכמה הוא פרס** ["פרוס"]?

פירש רבי יוסי ברבי יהודה: אין פרס פחות מחמשה עשר יום [לפני תחילת הרגל],⁽⁵⁾ והיינו: בשלשים באדר כשהחודש מלא, או בעשרים ותשעה בו כשהחודש חסר, ובעשרים באייר, וביום עשרים ותשעה באלול.⁽⁶⁾

שואלת הגמרא: **מאי משמע**, האיך משתמע מלשון "פרוס" חמשה עשר יום?

אמר פירש רבי אבהו: פרוס הוא פלגא, מלשון פרוסה, דמשמע דבר הפרוס לשני חלקים.

ופלגא דמאי, חציו של מה הוא חמשה עשר יום?

ומבארת הגמרא: **פלגא דהלכות פסח! כי הא דתניא: שואלין ודורשיין בהלכות פסח קודם**

לפסח שלשים יום.⁽⁷⁾

שנינו במשנה: **בן עזאי אומר: בעשרים ותשעה באדר, באחד בסיון:**

שואלת הגמרא: **במאי קמזילגי רבי עקיבא ובן עזאי**, והרי בין רבי עקיבא ובין בן עזאי קבעו את הזמן חמשה עשר יום קודם לפסח, שהרי עשרים ותשעה באדר הוא חמשה עשר יום קודם לפסח כשאדר חסר?⁽⁸⁾

ומפרשת הגמרא את מחלוקתם בגורן הראשונה:

רבי עקיבא סבר: אדר הסמוך לניסן, זימנין שהוא מלא וזימנין שהוא חסר, זימנין [פעמים] דהוי החודש מלא, ומיקלע — חמשה עשר יום קודם לפסח — **ביום שלשים באדר, וזימנין דהוי החודש חסר, ומיקלע** — חמשה עשר יום קודם לפסח — **בעשרים ותשעה באדר, ומשום הכי לא קביע ליה זמן מסוים לימות החודש, ולכן**

7. ביאר רש"י: ואף זה מהלכות הפסח הוא, שמעשרין את הבהמות כדי שיהיו ראויים לאכול ברגל. והיינו, דאין זה לישנא בעלמא. וכדבריו מוכח ממה שאמרו לקמן, דלרבי שמעון בן גמליאל הסובר שזמן הדרישה הוא שתי שבתות, הזמן הוא שתי שבתות ולא חמשה עשר יום, ראה שם.

ואם תאמר: אם משום זמן הדרישה הוא, למה אמרו בפרוס הפסח ולא שלשים יום קודם לפסח?! יש לומר, משום דשלשים יום זמן רחוק הוא מן הפסח, ואכתי יש לחוש שלא יהיו מצויים בהמות לעולי רגלים כי יאזלו מן השוק קודם לפסח.

8. נתבאר על פי רש"י מכתב יד. ובפירושו

ששנינו [מעשרות א ה] "איזהו גרנן למעשרות", ומטעם זה נקרא זמן אסיפת הבהמות בשם גורן, משום שהבהמות הנולדות בכל שנה דומות לצמיחת השדה, וגם דינן כצמחי השדה, דקודם שהוקבעו בגורן מותר לאכול ממנו ארעי ואין צריך לעשר, ואחר כך אסור, וכמו כן בבהמות, קודם הפרק של חיוב מעשר שלהן מותר למכור ולשחוט מהן בלי מעשר, וכשיגיע הפרק הוטבל למעשר [מדרבנן], ואסור לשוחטן ולמוכרן עד שיעשר. תפארת ישראל.

5. וערב פסח בכלל החמשה עשר יום, כדמוכח בהמשך הסוגיא שהזמן הוא כט באדר או שלשים באדר ובתוספות האריכו בפרט זה.

6. שמימות עזרא לא מצינו אלול מעובר.

לכך אמר בן עזאי שהגורן הוא בעשרים ותשעה באב, כי **בן עזאי לטעמיה** [לשיטתו במשנתנו] דאמר: **האלולין מתעשרין בפני עצמן**, משום הספק אם אחד באלול הוא ראש השנה, או אחד בתשרי, ואילו היה נקבע הזמן בעשרים ותשעה באלול, יש לחוש שמא יבואו לצרף את האלולים עם הקודמים לו, ולכך אמר בעשרים ותשעה באב, אך לא לפני כן, כדי להסמיך את הגורן לחג במידת האפשר.⁽¹¹⁾

ומקשינן: מכל מקום למה אמר בעשרים ותשעה באב, דמשמע: אפילו החודש מלא מעשרים ביום זה, **וליעשרינהו ביום שלשים** באב. כלומר, יאמר שזמן המעשר הוא ארבעים ותשעה יום קודם לרגל, ופעמים שהוא עשרים ותשעה באב, ופעמים שלשים בו!?

ומשנינן: **זימנין דמחסינן ליה** בית דין לחודש **אב** ונמצא יום השלשים של אשתקד הוא כבר אחד באלול. ואף על גב שאפילו אם יטעו כשהחודש חסר לעשר שלשים יום אחר תחילת אב כדאשתקד, אין כאן חשש צירוף של האלולים עם הקודמים להם, שהרי אותם שנולדו באחד באלול אין מתעשרין עדיין, שהם מחוסרי זמן עד יום

אמר רבי עקיבא בלשון "בפרוס הפסח".⁽⁹⁾ **ובן עזאי סבר: אדר הסמוך לניסן לעולם חסר, הילכך קביע ליה זמן בעשרים ותשעה באדר.**

ומפרשת עוד הגמרא את מחלוקתם בגורן השניה, שרבי עקיבא אמר בפרוס העצרת, ובן עזאי אמר באחד בסיון:

לכך אמר בן עזאי **באחד בסיון**, כי **אידי דלא נפישו** [היות ואין בהמות רבות שנולדו בין פסח לעצרת], **אי אמרת ליקדים ליעשר** [אם נאמר כרבי עקיבא להקדים לעשר חמשה עשר יום קודם לעצרת], **הרי עד דמטי רגל שלמי** [עד שיבוא הרגל יתמו הבהמות בשוק], **שהרי משנתעשרו מיד עומדים הם למכירה.**

שנינו במשנה: **בן עזאי אומר ... בעשרים ותשעה באב**:⁽¹⁰⁾

מבאר הגמרא את מחלוקתם בגורן השלישית, שרבי עקיבא אמר חמשה עשר יום לפני הרגל, ואילו בן עזאי אמר עשרים ותשעה באב:

קבוע בעשרים ותשעה!! וראה מה שיישב.

10. נכתב על פי הפיסוק שלפנינו. אך באמת אין זה ציטוט מהמשנה, אלא המשך ביאור מחלוקתם, וכאן מפרשת הגמרא את טעמו של בן עזאי בעשרים ותשעה באב, אחר שביארה את מחלוקתם בשתי הגרנות הראשונות.

11. הקשה הרש"ש: סוף סוף יבואו לצרף את

המיוחס לרש"י משמע, שבשאלת הגמרא לא ידענו שזמן עשרים ותשעה באדר הוא משום פרוס הפסח, וזה נתחדש בתירוץ הגמרא.

9. הקשה הרש"ש: כיון שאין אדם יודע ביום עשרים ותשעה מתי יקדשו בית דין את החודש, ושלא יקדשו בית דין את החודש ביום שלשים, אם כן, מוכרח הוא לעשר ביום עשרים ותשעה, ואכתי תיקשי: למה לא נקט רבי עקיבא זמן

השמיני ללידתם, מכל מקום לא קבעו את זמן הגורן ביום השלשים שיבואו לטעות בו שהוא באחד באלול כשהחודש חסר, ומשום דבעינן למיעבד הכירא בחדש וישן. כלומר, כדי שידעו על ידי זה שאין לצרף את האלולים.

שנינו במשנה: רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בניסן, באחד בסיון, בעשרים ותשעה באלול:

ומפרשת הגמרא את טעמם:

לכך זמן הגורן הראשון הוא באחד בניסן: משום דסברי רבי אלעזר ורבי שמעון, כרבי שמעון בן גמליאל, דאמר: שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שתי שבתות, דהיינו, מאחד בניסן, ומן הראוי שזמן הגורן שנקבע משום הרגל, יהיה כשהגיע זמן השאלה והדרישה, שאף זה מהלכות הפסח הוא.

ולכך זמן הגורן השני הוא באחד בסיון, כדאמרן אליבא דבן עזאי, שלא יאזלו הבהמות מן השוק קודם לעצרת.

ולכך זמן הגורן השלישי הוא בעשרים ותשעה באלול, (12) משום דרבי אלעזר ורבי שמעון לטעמייהו דאמרי במסכת ראש השנה: באחד בתשרי ראש השנה למעשר בהמה, ולכך קבעו את הזמן בסוף השנה, כדי שיהא היכר בין חדש לישן.

שנינו במשנה: ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי, מפני שהוא יום טוב, ואי אפשר לעשר ביום טוב, לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול:

ומקשינן: למה לי מפני שהוא יום טוב, והרי תיפוק ליה שלא לקבוע גורן באחד בתשרי משום דבעינן למעבד הכירא בחדש וישן, (13) והיינו קודם אחד בתשרי שהוא ראש השנה למעשר בהמה, לפי שיטת רבי אלעזר ורבי שמעון!?

ומשנינן: חדא ועוד קאמר [הטעם הנזכר במשנה טעם נוסף הוא]!

חדא, טעם אחד שלא לקבוע גורן באחד בתשרי, הוא משום דבעינן למעבד הכירא בחדש וישן. ועוד, מפני שהוא יום טוב, ואי אפשר לעשר ביום טוב משום סקרתא [הוא הצבע שצובעים את העשירי לסמנו שהוא הקדוש], כמבואר במשנה בעמוד ב "והיוצא עשירי סוקר בסיקרא".

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר: באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, בן עזאי אומר: האלולים מתעשרים בפני עצמן:

תניא: אמר בן עזאי: הואיל וחללו [רבי מאיר] אומרים כן, וחללו [רבי אלעזר ורבי שמעון] אומרים כן, האלולין מתעשרין לעצמן, שהרי אינו יכול לעשרם עם הקודמים לו, כי שמא אחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, ואינו יכול לעשרם עם

12. רש"י בכתב יד בד"ה אסקרתא, כתב, שלכך לא קבעו ביום שלשים כי רוב פעמים אלול חסר.

13. ראה מה שהעיר הרש"ש.

האלולים עם הנולדים אחריהם. ובישוב קושיא זו חידש, שבאמת לבן עזאי היה גורן נוסף, ולא נזכר כאן, כיון שהוא לנולדים באלול בלבד.

מתעשרין לעצמן:

אם נולדו לו חמש בהמות באב וחמש באלול, אין מצטרפין אלו עם אלו, כי שמא אחד באלול הוא ראש השנה למעשר בהמה, ואין מצטרפין. (17)

וכן אם נולדו לו חמש בהמות באלול, וחמש בהמות בתשרי אין הם מצטרפין, כי שמא אחד בתשרי הוא ראש השנה למעשר בהמה.

ואם נולדו לו חמש בהמות בתשרי וחמש בהמות באב שלאחריו הרי אלו מצטרפין, שהרי לכל השיטות משל שנה אחת המה.

ומקשינן: פשיטא, ומה חידוש השמיעתנו הברייתא בפירוט זה?!

ומשינינן: מהו דתימא, כי חיכי דמפסקי שנים, הכי נמי מפסקי גרנות, כשם שאין מצטרפים בהמות כשראש השנה מפסיק ביניהם, כך אין מצטרפים בהמות שזמן

המאוחרים לו, כי שמא אחד בתשרי ראש השנה למעשר בהמה. (14)

ומקשינן: וליחזי בן עזאי טעמא דמאן מסתבר [יחליט בן עזאי טעמו של מי מסתבר יותר, ויפסוק כמותו]?!

וכי תימא, דלא מצי בן עזאי למיקם אטעמייהו [לא היה יכול לעמוד על דעתם וסברתם] דרבי מאיר, רבי אלעזר ורבי שמעון?!

והתניא: בן עזאי אומר: כל חכמי ישראל דומין עלי בקליפת השום, חוץ מן הקרח הזה [הוא רבי עקיבא]?! (15)

אמר תירץ רבי יוחנן: מפי השמועה אמרוה — הן רבי מאיר והן רבי אלעזר ורבי שמעון — מפי חגי זכריה ומלאכי, ולכן לא הכריע בן עזאי בדבר. (16)

תניא: כיצד אמר בן עזאי האלולים

14. ראה ירושלמי תחילת פרק ג דשקלים, ובמשנת אליהו שם. דמאן מסתבר טפי.

15. א. [נראה, שאין כוונת הגמרא לומר שלא יתכן שיהיה לבן עזאי ספק באיזה דין, אלא מתוך שאמר בן עזאי "הואיל והללו אומרים כך והללו אומרים כך", משמע שספיקו הוא מכח אמירתם, ועל זה מקשה הגמרא, למה חושש הוא לדעתם].

ב. ראה בעיון יעקב [שעל העין יעקב], ביאור בלשונו של בן עזאי "כקליפת השום".

16. לשון רש"י מכתב יד הוא: כולהו מפי חגי זכריה ומלאכי, וכדבר נבואה הוא ולא ניכר טעם הגלוי (כמ"ד מקראות דבאומד הלב) [אולי צריך לומר: כמו דבר הלמד ממקראות, או מאומד

17. א. ואם תאמר: הניחא כשיש לו עשר בהמות

הגורן מפסיק בנייהם, והרי בין הנולדים בתשרי לנולדים באב שלאחריו הפסיקו שתי גרנות, והייתי אומר שאין הם מצטרפים –

קא משמע לן הברייתא שהם מצטרפים, וכדתנן נמי במשנתנו:

המשה לפני ראש השנה והמשה לאחר ראש השנה אין מצטרפין, אבל המשה לפני הגורן והמשה לאחר הגורן, הרי אלו מצטרפין.

אמר רבא: לדברי בן עזאי, שאנו מסופקים אם ראש השנה למעשר בהמה הוא באחד באלול או באחד בתשרי:

אם נולדו לו חמשה בהמות באב, וחמשה בהמות באלול, וחמשה בהמות בתשרי, ונמצא שספק הוא לו אם עשרת הראשונים חייבים במעשר, וחמשת האחרונים ימתינו לגורן אחר, או שמא עשרת האחרונים חייבים במעשר, וחמשת הראשונים פטורים שאין להם עם מי להצטרף –

הרי זה כונסן לכולן לדיר להתעשר, ונוטל ב-ח למעשר אחד מן האלולין, (1) והשאר פטורין.

ומשום דממה נפשך נפטרו כולן:

אי באחד באלול הוא ראש השנה, הרי הבהמות דאלול ותשרי מצטרפין ונטל אחד מביניהם לעשירי, ואילו הבהמות דאב – פטורים היו, ואין צריכים לעשר כלל שאין להם צירוף.

ואי באחד בתשרי הוא ראש השנה, הרי דאב ואלול מצטרפין ונטל עשירי מביניהם, ואילו בתשרי פטורין. כלומר, נפטרו אף הם מספק דשמא אחד בתשרי אינו ראש השנה, וכדמפרש ואזיל.

מאי אמרת? לצרפו לגורן אחר, שמא תאמר: למה נפטרו אלו של תשרי, והרי שמא משנה חדשה הם ולא נצטרפו למעשר שעשה, וימתין עמהם עד שיהיו לו עוד

בהמשך הענין.

ב. כתב בפירוש המיוחס לרש"י, [וראה גם ברש"י מכתב יד בעמוד א בסוף העמוד]: לא שיכוין שיוציאנו בעשירי, דהא כתיב "לא יבקר", אלא כמדומה [בצאן קדשים ביאר את כוונתו, ש"לא יבקר" היינו שלא יוציאנו אלא יצא מאליו, וכמו שפירש רש"י לעיל נג ב לאו זה, וראה בהערה שם]. כגון שמנאן רבוצים או עומדים דהשתא אפשר לכווני דליהוי אחד מן האלולין עשירי, אבל אם היה מעבירם בפתח תחת השבט, לא ידע הי נפיק בריש עשרה, והכי נמי אמרינן לקמן רבוצין או עומדין, הרי אלו מעושרין. פירוש המיוחס לרש"י. אבל התוספות כתבו: לא יתכן לאסור כאן משום לא יבקר, כדאסר אפוקי בעל מום בריש עשרה בריש

אלוליים ועשר בהמות משאר חדשים, אם כן, כשאנו אומרים "האלולים מתעשרים לעצמן" הרי אנו מחמירים מספק, אבל כשנולדו לו חמש באב וחמש באלול ואנו אומרים שאין הם מצטרפים, אנו מקילים מספק במצוה דאורייתא, כי אנו פוטרים את אלו שנולדו באב מלעשר, והיה לנו לומר שיעשר, ולא יקריב את העשירי – מחשש חולין בעזרה – אלא ימתין עד שיפול בו מום! זו אינה קושיא, כי "עשירי" ודאי אמר רחמנא ולא "עשירי" ספק, כדלקמן בעמוד ב.

1. א. אבל אם לא יטול אחד מן האלולים, יש כאן חשש חולין בעזרה, וצריך שיטול בשני הצירופים אותה בהמה, וכפי שיתבאר כל זה